



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1729. usque ad annum 1731

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1785

VD18 13322648

§. 21. Relatio Historica de emigratione Rusticorum Salisburgensium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67677)

„pictas meris accensent imaginationibus, metui, atque terrori.“

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

§. XXI.

*Historia de emigratione Rusticorum
Salisburgensium.*

Haud infimum in Historia Ecclesiastica locum sibi vendicat apostasia atque emigratio Salisburgensium Rusticorum: Hanc autem ab alto repetere, haud incongruum erit.

Hi ergo primum Rebellionis suæ tyrocinium posuere Anno 1525. quo Alpestres correptis armis in Archiepiscopum legitimum Dominum suum necnon in Clerum ac Nobiles sævire cæperunt, & Metropoli occupata & circum regione vastata Archiepiscopum ipsum in arce per trimestre obsessum tenuerunt, jactato novi Evangelii defendendi obtentu; cum enim Sacerdos quidam Matthæus nomine, qui Lutheri dogmata pro concione spargebat, Archiepiscopi jussu caperetur, & rebellis Stöckl capite plecteretur, inde rustici Stiriensibus Lutheranis adjuti foedæ tempestatis ansam arripuere, suo exemplo

Sæc. XVIII. plo confirmantes, quod Lutherani Evangelii thessera sit tumultus & rebellio in legitimos Dominos. Sedata agrestium seditione quies quidem & publica felicitas restituta est, ulcus tamen Lutheranum sub cute latens paulatim in funestam pestem excrevit; cum enim in Stiria & Carinthia Novatores sectæ suæ exercitium a Carolo Archiduce extorsissent, atque Ecclesiis sacrisque bonis per nefas direptis plures novitissimi Verbi Præcones ubique circumcurrerent, e vicinis hisce Provinciis petentim lues Salisburgum quoque influxit, & non modo Minerarios & Alepium incolas sed etiam cives, integrasque familias corruptit. Obstitit tamen adhuc Wolfgangi Theodorici Præfulis vigilantissimi Zelus, qui die tertia Septembris Anno 1588. promulgato edicto præcepit, ut illi, qui a fide Catholica perfide defecissent, intra unius Mensis spatium ad eam reverterentur, aut solum verterent, jure civitatis omnibusque libertatibus in Provincia Salisburgensi perpetuo spoliandi. Sectam publice abjurarunt non pauci, ceteri vero patria abeuntibus civitas & Provincia a lolo expurgata est, deinceps & Religione fervens, & opibus affluens. Ut autem etiam ruri pristina fidei unitas redderetur, Archiepiscopus Anno

Sæc. XVIII.
A. C. 1731.

Anno 1596. Tobiam Doctorem Hensche-
lium ad Wagraienses ablegavit, cujus
solicitudine multi ad fidem reversi
sunt, aliis errori suo immortalis. Sicut
autem sectarum semini proprium est,
ut semel terræ insitum raro funditus
evelli queat, ita Anno 1602. coloni
Superioris Austriæ aliique pro Luthero
conjurati Salisburgensibus confines in
oppidis quibusdam Archiepiscopo sub-
jectis novos excitarunt tumultus, qui
tamen Antesignanis promerita pœna
multatis tempestive sedati sunt, &
Prædicantes, quorum petulantia ac
temeritas usque ad publicum Princi-
pis sui contemptum excreverat, ex
omnibus Provinciis Salisburgensi Diæ-
cesi subjectis abacti, & demum Templa
& ritus Catholicis restituti fuere.

Postquam vero Carolus Archidux
metu & curis anxius, in quatuor Sty-
riæ oppidis liberam Augustanæ con-
fessionis exercitium ea cautela indul-
serat, ut ultra quam ipse viveret, hæc
concessio vim non haberet, nec ad Ca-
roli posteros propagaretur, hac indul-
gentia Lutherani audaciores facti pro
arbitrio in duodecim oppidis Templa,
& Scholas ejectis Catholicis ædifica-
runt, erectisque officinis typographicis
libros quamplurimos veneno infectos
excuderunt, quos in ipsos etiam Co-
Hist. Eccles. Tom. LXXIII. M m lonos

Sæc. XVIII. lonos dispersere. Horum tamen im-
 pudencia nonnihil repressa est, edito
 A. C. 1731. decreto, quo Prædicantes intra quatuordecim Græcio reliquisque Provinciarum oppidis faceffere iussi sunt inde sperato uberrimo Religionis incremento; ex quo enim Lutherani præcones ex oppido Schladmingano expulsi fuerant, alpestres rustici dum hoc veneno imbuti, jam sine pravitate Ductoribus rarissime & non sine metu ad Ministellos valde remotos excurre poterant, unde factum, ut nonnisi per somnium quædam Lutheri dogmata multis peregrinisque erroribus permixta in mente retinerent, nec alio uterentur Præcone. quam obvio quovis rustico characterum nonnihil perito, qui in privatis conventiculis quædam ex Lutheri aut Spangenbergii postilla habu-
 butiente lingua prælegerat: cetera autem tam in Catholicorum quam Lutheranorum instituto rudes, in hoc obstinati erant, quod Romani Catholicici esse nollent, & ad cænam sibi calicem vino repletum apponi expectarent. Hos ergo, cum illos potius inscitia & obstinatio, quam malitia errore retineret, Marcus Sitticus Salsburgensis Archiepiscopus circa annum Domini 1613. ad saniora reducere statuit, ac primo quidem ad Rastatenses

& Wagrainenſes ablegavit Patres Sæc XVIII, A. C. 1731.
 Capucinos Apoſtolico Zelo plenos:
 Verum horum operam ludebant ruſtici; Catholicæ enim fidei dogmata vel audire renuerunt, vel etiam rationum luce convicti & capti animum ad obſequium ſectæ recuſarunt, utque conceptum veritatis ſemen ſuffocarent, frequentius ad Miniſtellos vicinos concurrerunt, a quibus in ſua pertinaciâ confirmati, vitam & ſanguinem pro ſuis deliramentis profuſuros ſe declarabant. Ea tum erat temporum iniquitas, ut ob manifeſtum cruentæ rebellionis periculum inſoliti hi excuſus a Magiſtratibus & Prætoribus prohiberi haud poſſent.

His intellectis Archiepiſcopus hos ſubditos, quos non veritatis amor, ſed Religionis oppoſitæ odium in ſectæ ſuæ fanaticiſmo detinuit, pœnarum ſeveritate coercere decrevit, nec id immerito; cum enim eorum cultus non jam Religio, ſed factio Principum auctoritati inimica eſſet, nec ipſi alia ex cauſſa Catholicam fidem abhorrerent, niſi ut ſectam tuerentur, quam ipſi ſemet duntaxat veram credebant, quia nova eſſet, ipſiſque calicem ad bibendum & Papam ad convitiandum præberet. Hinc Fanatica eorum inſcitia, cum ratione ſanari haud poſſet, neceſſe erat, ut ſe-

Sæc. XVIII. verioribus reprimeretur remediis. Al-

A. C. 1731. chiepiscopus igitur Anno 1615. duos

Senatu Deputatos ablegat ad Rastaten-
tenses, qui Principis sui nomine illos
ad obediendum primo monitis, de-
minis inducerent. His autem nil pro-
ficientibus præfigitur bimestris termi-
nus, intra quem aut sectam aut solus
verterent: interea vero Sacerdotes
Apostolici nulli parcebant labori, ut
rudes ex errorum tenebris ad veritatis
lucem pertraherent, & seductorum
pertinaciam frangerent. Nec suis par-
tibus defuere Prætores, qui obstinatis
vetabant, ne quid opificii tractarent,
nec, nisi Catholicam fidem professi
essent, a Parochis ad ineundum ma-
trimonium, aut defuncti ad loca Sacra
admitterentur: Profuit adeo hic rigor,
ut evoluto bimestri ex Rastaten-
nonsi tres familiæ, & ex Wagri-
nensibus duntaxat sexdecim emigre-
rent. Nec minus prospere actum est
in Alpibus, ubi præter Viros Apo-
stolicos etiam milites potius ad terrorum
quam ad vim adhibebantur; paucis
simum enim exilium præelegerunt,
qui cum suis liberis & uxoribus
egressi, partim in Austriam, par-
tim in Moraviam ad Anabaptistas
emigrarant, plerique tamen eor-
um facti poenitentes ad patriam re-
verti

verli sunt. Gravior erat labor Metallurgos, quorum numerus Sec. XVIII.
C. 1731.
 in Gasteinenſi valle erat: Hi enim ve-
 neno per noxios libros intimius hausto
 nec Sacerdotum monitis permoti, nec
 interminata exilii pœna territi, ſectæ
 ſuæ libertatem audacter petebant; nec
 eam iſtis denegatum iri credebant,
 cum haud facile ſuppeterent alii, per
 quos fodinarum labor pari peritia per-
 agi poſſet: Aſt repulſam paſſi, ac mi-
 litis alendi tolerandique metu percuſſi,
 abjecta pertinacia fidei doctrinis im-
 bui, eorumque nomina in reverſorum
 cenſum conſcribi tanto numero pete-
 bant, ut eorum decem millia (non
 computatis infantibus) recenſerentur,
 duntaxat ſexcentis patria excedere pa-
 ratis. Ne vero Zizania ægre eradica-
 ta ſucceſſerent, in libros noxios inqui-
 ſitio ſuſcepta eſt, in eorumque locum
 ſubſtituti libri Catholici, auctus Pæro-
 chorum numerus, habitæ frequentio-
 res Conciones, fidei Chriſtianæ inſti-
 tutiones, ac variæ Divini cultus exer-
 citationes. Nihilominus anno Chriſti
 milleſimo ſexcentefimo octogefimo pri-
 mo inter Agreſtes metallorum foſſores
 præcipue Teſſareckenſes veneni ſimu-
 lata fidei profeſſione occultati vim exe-
 rebant, impellentibus A catholicis, a-
 pud quos ipſi æſtivo tempore operas
 M m 3 suas

Sæc. XVIII. suas locabant. Horum igitur consue-
 tudine veteres suos errores novis au-
 A. C. 1731. gebant, ex qua mixtura immane mon-
 strum est enatum, cujus halitu ne pro-
 inficerentur, Maximilianus Gandolphus
 Archiepiscopus Viros Apostolicos, ut
 necessitas magis urgebat, emisit, et
 nihilque non egit, ut noxia subtraheret
 pabula; non inutili conatu; nam per
 multos ad fidem reduxit, ac reliquos
 imposita emigrandi necessitate coercens
 Provinciam a sectæ hæcibus expurgavit.

§. XXII.

*Nova Salisburgenſium Ruſſicorum
 ſeditio.*

Enimvero restituta fidei concordia per
 plures annos in Salisburgenſi Prin-
 cipatu reſloruit; nonnulli tamen et
 ruſticis erant, qui ſectam, quam in
 exili metum ore deteſtabantur,
 animo adhuc fovebant, & ſimul
 Catholicæ Religionis exercitio gnave
 occultabant: Id haud incognitum erat
 vicinis novi Evangelii Præconibus,
 quibus clam ſeſe intrudentibus velut
 ſua origine, denuo ſectæ venenum
 rudes populos uberius ſeſe effudit: Le-
 tebat tamen adhuc ignis ſub cineribus,
 nec in apertas erupit flammas, ſubinde
 tamen unus alterve fanatico abreptus
 e pa-